

16 augustus 2022

Stewardshipbeleid en Beleid voor betrokken aandeelhouderschap

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave

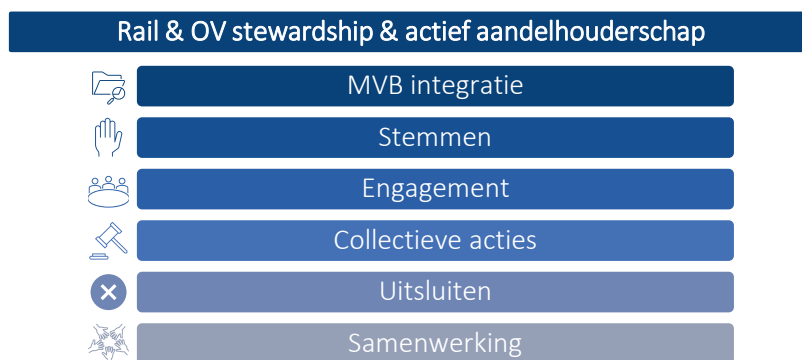
1	Inleiding	3
1.1	Stewardship commitments en uitgangspunten	3
1.2	Reikwijdte	4
1.3	Belangenconflicten	4
1.4	Transparantie	4
2	ESG integratie	5
3	Stemmen	7
4	Engagement	9
4.1	Type engagements	9
4.2	Uitvoeringsvormen	10
4.3	Invulling van engagement bij Rail & OV	11
5	Uitsluiten	12
6	Samenwerking	13
6.1	Samenwerken met externe partijen	13
6.2	In gesprek met de deelnemers	13
7	Collectieve acties (class actions)	14
	Bijlage 1 ESG Investment Restrictions and Guidelines (the ESG Guidelines)	15

1 Inleiding

Pensioenfonds Rail & OV belegt duurzaam om bij te dragen aan een duurzame toekomst voor huidige en toekomstige generaties. Wij streven via onze beleggingen naar (maatschappelijke) langetermijnwaardecreatie.

Het beleggen in entiteiten stelt ons in staat om invloed uit te oefenen op het verantwoord beleggen-beleid of het verantwoord ondernemen van deze entiteiten. We gebruiken deze invloed om ondernemingen aan te zetten hun prestaties op het gebied van duurzaamheid te verbeteren. We doen dit door het voeren van engagement, het stemmen op aandeelhoudersvergaderingen en het indienen van class actions.

Dit beleidsdocument geeft aan hoe we invulling geven aan onze rol als actieve aandeelhouder en welke tools worden ingezet bij onze stewardship-activiteiten. Het gaat hierbij om de volgende instrumenten:

Onderliggend aan dit beleidsdocument is er ook documentatie beschikbaar over de uitvoering van het stewardshipbeleid. Hierin wordt, waar nodig, per beleggingscategorie aangegeven hoe het beleid zoals beschreven in dit document tot uitvoering wordt gebracht.

1.1 Stewardship commitments en uitgangspunten

Het Maatschappelijk Verantwoord Beleggen-beleid (MVB-beleid) van Pensioenfonds Rail & OV, waarvan het Stewardshipbeleid en beleid voor betrokken aandeelhouderschap een integraal onderdeel is, bestaat uit twee onderdelen: een *fundament* en *de toegevoegde waarde*. Het fundament van het beleid bestaat uit wet- en regelgeving, internationale richtlijnen en collectieve verdragen. Zo voldoet het MVB-beleid onder meer aan het AFM investeringsverbod clustermunitie, de Sanctielijst, SFDR, EU-Taxonomie, IORP II en de Shareholder Rights Directive II.

Boven op de wettelijke eisen legt Rail & OV zichzelf aanvullende normen op in het MVB-beleid. Zo hebben we onder meer de Principles for Responsible Investment (PRI) getekend waarin beleggers gestimuleerd worden om milieu- en sociale factoren te integreren in hun investeringen. Daarnaast onderschrijven we de UN Global Compact. De hierin aangegeven tien principes worden gebruikt om ondernemingen te stimuleren op een maatschappelijk verantwoorde manier te handelen. Rail & OV voldoet daarnaast aan de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen (IMVB-convenant) inclusief het Ruggie Framework. Ook de

Nederlandse Corporate Governance Code, de Dutch Stewardship Code, de Sustainable Development Goals en het Parijs Akkoord zijn verankerd in het MVB-beleid van Rail & OV, als onderdeel van het stewardshipbeleid en beleid voor betrokken aandeelhouderschap.

Als overkoepelend uitgangspunt hanteert Rail & OV dat het MVB-beleid helder, uitlegbaar en controleerbaar moet zijn voor onze deelnemers en de overige stakeholders. Rail & OV ziet het stewardshipbeleid en beleid voor betrokken aandeelhouderschap als een belangrijk onderdeel van de langetermijnwaardecreatie die wij voor ogen hebben.

1.2 Reikwijdte

Het MVB-beleid is op de hele Rail & OV-portefeuille gericht. Niet de hele Rail & OV-portefeuille wordt direct beheerd door Rail & OV. We maken gebruik van expertise van externe managers die namens Rail & OV beleggen. Externe vermogensbeheerders moeten zich houden aan ons MVB-Beleid inclusief Stewardshipbeleid en beleid voor betrokken aandeelhouderschap. We gaan ook in gesprek met externe managers om ervoor te zorgen dat de uitgangspunten en principes van ons MVB-beleid worden meegenomen in beleggingsbeslissingen.

1.3 Belangenconflicten

De kans dat er een belangenconflict optreedt bij het uitvoeren van de rechten en plichten die aan het aandeelhouderschap verbonden zitten, is klein. In bepaalde gevallen kan dit echter toch ontstaan. Bijvoorbeeld als we investeren in een onderneming waarvan we ook klant zijn. Met dit soort situaties gaan we uiterst zorgvuldig om. De manier waarop we onze rechten en plichten als aandeelhouder uitoefenen is vastgelegd in dit document. Ook in geval van tegenstrijdige belangen volgen we ons beleid. Het aandeelhoudersbelang, en daarmee een goed rendement voor de deelnemers, staat daardoor altijd voorop.

1.4 Transparantie

Rail & OV vindt het belangrijk om transparant te zijn over de manier waarop belegd wordt. We publiceren de beleggingenlijst, het stemgedrag, het stembeleid, het MVB-beleid, de kwartaalrapportage over actief aandeelhouderschap en de lijst met uitsluitingen op onze website. We rapporteren over het gevoerde MVB-beleid in de kwartaalrapportages over actief aandeelhouderschap. Vaste onderdelen hierin zijn het stemgedrag, engagement-statistieken, aanpassingen in de uitsluitingenlijst en class action activiteiten. In het MVB-verslag wordt gerapporteerd hoe dit Stewardshipbeleid geïmplementeerd is.

Alle rapportages en beleidsdocumenten zijn beschikbaar op de [Rail & OV-website](#).

2 MVB-integratie

MVB-integratie is het integraal meenemen van MVB-factoren bij de selectie van nieuwe investeringen. De mate waarin we deze methode toepassen in de portefeuille is afhankelijk van de beleggingscategorie en -strategie.

Waar de beleggingsstrategie het toelaat om invulling te geven aan MVB-integratie, doen portefeuillemanagers op structurele wijze onderzoek naar de ondernemingen waarin zij beleggen. Duurzaamheidsprestaties van ondernemingen worden op drie onderwerpen beoordeeld: ondernemingsbestuur, sociaal en milieu. Daarnaast houden managers rekening met sectorspecifieke risico's. Het kan zijn dat portefeuillemanagers hierin verder gaan dan het MVB-beleid voorschrijft, maar het MVB-beleid vormt altijd een harde ondergrens.

Intern beheerde portefeuilles

Rail & OV beschikt over een intern beheerde aandelen-, bedrijfsobligatie-, staatsobligatie- en vastgoedportefeuille.

MVB-integratie is bij de Strategische Aandelen Portefeuille (SAP) en Strategische Bedrijfsobligaties Portefeuille (SBO) het verste doorgevoerd. Bij iedere potentiële investering in de SAP en SBO wordt, naast de gebruikelijke financiële analyse, ook een uitgebreid MVB-onderzoek verricht. De keuze of een onderneming wordt opgenomen in de portefeuille is daarmee afhankelijk van zowel financiële factoren als van MVB-factoren. Ook kunnen bestaande beleggingen in een onderneming worden verkocht op het moment dat de prestaties op het gebied van MVB achterblijven. Zowel de SAP als de SBO passen een 'Paris-proof-strategie' toe. Dit is verder toegelicht in de sectie 'Engagement'.

Ook op de Staatsobligatieportefeuille is MVB-integratie van toepassing. Deze portefeuille screent landen op basis van de [10 UN Global Compact principes](#). Deze principes zijn te splitsen in een viertal onderwerpen: mensenrechten, arbeidsrechten, milieu en anti-corruptie. Elke categorie wordt gemeten door een aantal indicatoren. Dit zijn indicatoren die ontwikkeld zijn door World Bank, Freedom House, International Trade Union Confederation en de Environmental Performance Index van de Yale Universiteit. Een land waarin wordt belegd binnen de staatsobligatieportefeuille moet een minimale score behalen. Indien een land hier niet aan voldoet, wordt nader onderzoek gedaan en bekeken of uitsluiting op zijn plaats is.

Ook in de vastgoedportefeuille wegen duurzaamheidscriteria zwaar mee. Daarbij besteden we met name aandacht aan het energieverbruik van gebouwen. Op natuurlijke momenten, zoals bij aankoop, renovatie of onderhoud, worden er maatregelen genomen om het object verder te verduurzamen en het energieverbruik te verminderen. Ten aanzien van de samenwerking met externe partijen is er een integriteitsbeleid opgesteld waarin onder meer eisen zijn opgesteld waaraan partijen minimaal moeten voldoen om met Rail & OV te kunnen samenwerken.

Extern beheerde portefeuilles

Ook op de extern beheerde Rail & OV portefeuilles wordt MVB-integratie toegepast. De mate waarin, en de manier waarop dit gebeurt, is afhankelijk van het beleid van de manager. Zo zijn er externe vermogensbeheerders die gebruik maken van een “groene layover” om de CO2-voetafdruk van de portefeuille te verlagen.

MVB-integratie vindt ook plaats bij de selectie van een nieuwe manager. Rail & OV verricht een due diligence op o.a. het MVB-beleid (inclusief klimaatbeleid), MVB-integratie, actief aandeelhouderschap en de mate van Parijs Alignment van de manager en de betreffende portefeuille.

Alle externe vermogensbeheerders moeten zich houden aan het MVB-Beleid van Rail & OV. Dit wordt geborgd door de ‘MVB-richtlijnen en -restricties t.b.v. investeringen door externe managers’ (ESG Investment Restrictions and Guidelines) mee te nemen in contracten met externe vermogensbeheerders. De MVB-richtlijnen houden de volgende verplichtingen in:

- In het geval van een vermogensbeheerder, het in acht nemen van de [UN Global Compact principles](#)
- Toepassen van MVB due diligence zoals beschreven door [IMVB convenant](#) / OESO-richtlijnen
- Rapportage en transparantie over implementatie van MVB-beleid, MVB risico identificatiebeleid, mitigatie maatregelen van ongunstige effecten/negatieve impacts
- Toepassen van Rail & OV uitsluitingsbeleid en uitsluitingslijst

De MVB-richtlijnen zijn beschikbaar in de bijlage.

Sustainable Development Goals

Rail & OV heeft zeven SDG's geselecteerd om de specifieke aandachtsgebieden binnen het MVB-beleid vorm te geven. Gegeven het aantal SDG's dat Rail & OV heeft geselecteerd is het niet meteen haalbaar om binnen elke beleggingscategorie invulling te geven aan alle SDG's. Daarom zijn er prioriteiten gesteld. In onderstaand overzicht zijn de prioriteiten van Rail & OV per beleggingscategorie aangegeven. De prioritering is bedoeld om stapsgewijs binnen elke beleggingscategorie meerdere SDG's onderdeel te maken van het selectiebeleid van Rail & OV. Binnen vrijwel elke beleggingscategorie zijn er reeds stappen gemaakt om deze integratie te bevorderen.

3 Stemmen

Rail & OV brengt op verschillende manieren een stem uit op aandeelhoudersvergaderingen. Voor de interne beleggingen, beursgenoteerd en niet-beursgenoteerd, doet Rail & OV dit zelf. Voor ondernemingen in extern beheerde portefeuilles wordt dit uitgevoerd door een proxy-adviseur op basis van het stembeleid van Rail & OV.

Stembeleid voor beursgenoteerde aandelen van extern beheerde portefeuilles

Om er zeker van te zijn dat de proxy-adviseur, in het uitbrengen van een stem namens Rail & OV, in lijn met het MVB-beleid van Rail & OV acteert, is er een stembeleid opgesteld waaraan de proxy-adviseur moet voldoen. In het stembeleid zijn onder meer specifieke richtlijnen opgenomen ten aanzien van SDG 3, goede gezondheid en welzijn, SDG 8, eerlijk werk en economische groei en SDG 13, klimaatactie. Zo wordt er bijvoorbeeld tegen voorstellen gestemd die niet in lijn zijn met het Parijs-akkoord. Daarnaast is ook het IMVB-convenant geïntegreerd in het stembeleid. Ten slotte sluit het beleid aan bij nationale en internationale verdragen zoals de:

- UN Principles for Responsible Investment (PRI)
- UN Global Compact
- UN Guiding Principles on Business and Human Rights
- OESO-richtlijnen
- Nederlandse Corporate Governance Code (Tabaksblat)
- International Corporate Governance Network (ICGN)
- De richtlijnen van Eumedion

Op deze wijze weet Rail & OV zeker dat de proxy adviseur invulling geeft aan ons gehele MVB-beleid; zowel het fundament als de aanvullende nomen. Het stembeleid is in de praktijk echter niet volledig genoeg om toe te kunnen passen op alle aandeelhoudersvergaderingen. Daarom vormen de richtlijnen van het stembeleid voornamelijk een leidraad voor de proxy-adviseur. Daar waar een resolutie op een aandeelhoudersvergadering niet wordt ondervangen door de richtlijnen zal het advies van de proxy-adviseur worden gevolgd. De proxy-adviseur heeft hiervoor een eigen MVB-beleid opgesteld.

Stembeleid voor interne, beursgenoteerde en niet-beursgenoteerde, beleggingen

Rail & OV beheert een aanzienlijk gedeelte van de portefeuille intern. Voor al deze beleggingen wordt door het pensioenfonds zelf gestemd op aandeelhoudersvergaderingen. Zowel voor beursgenoteerde als voor niet-beursgenoteerde beleggingen. Op het moment dat er bij resoluties niet direct kan worden teruggevallen op het stembeleid zoals uitgewerkt in de stemrichtlijnen, stemt Rail & OV in de geest van het MVB-beleid.

Transparantie

Het stembeleid en de steminstructies van Rail & OV zijn beschikbaar op de [website](#). Een overzicht van gehele Rail & OV-stemgedrag is ook beschikbaar op de [website](#) .. Dit overzicht actualiseren we doorlopend. Daarnaast [publiceert](#) Rail & OV per kwartaal een overzicht van de uitgebrachte stemmen.

Uitlenen van aandelen

Soms lenen we aandelen uit. Bij het uitlenen van effecten gaat het juridisch eigendom over naar de inlenende partij. De partij met het juridisch eigendom heeft het stemrecht. Om het risico te mitigeren dat er hierdoor een stem wordt uitgebracht die in strijd is met het MVB-beleid van Rail & OV zijn er twee maatregelen getroffen:

- Als er belangrijke zaken op de agenda staan waarbij het gewenst is dat we met alle aandelen stemmen, halen we de uitgeleende aandelen terug. Dit is in lijn met de Governance code en Eumedion.
- De custodian van Rail & OV, die verantwoordelijk is voor de uitvoering van securities lending, heeft zich geconformeerd aan internationale richtlijnen die voorschrijven dat securities lending niet mag worden gebruikt om te stemmen.

4 Engagement

Engagement is het opstarten van een gespreksprocedure met een onderneming. Rail & OV treedt regelmatig in gesprek met de ondernemingen in de portefeuille. Enerzijds doen wij dit om op de hoogte te blijven van het doen en laten van de onderneming, anderzijds voorzien wij een onderneming van input en advies, zonder hierbij de rol van de raad van bestuur van de onderneming over te nemen. We zijn van mening dat deze betrokkenheid positief bijdraagt aan zowel de financiële prestaties als ook de maatschappelijke prestaties van een onderneming. Uitgangspunt van alle engagements is bij te dragen aan de langetermijnwaardecreatie van Rail & OV.

4.1 Type engagements

Rail & OV engagement is verdeeld in drie type engagements:

Strategisch	Beschrijving Bij strategische engagement wordt er vanuit de portefeuillemanager contact onderhouden met ondernemingen uit de portefeuille. Doel Het doel van strategische engagement is om een verbetering te realiseren van de duurzaamheidsprestaties en de langetermijnwaardecreatie van de onderneming. Voorbeelden Een strategisch engagementtraject is niet gericht op specifieke thema's of controverses, er wordt per onderneming gekeken welke aandachtspunten op het gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen relevant zijn.
Reactief	Beschrijving Reactief engagement betreft het aangaan van de dialoog op het moment dat het duidelijk wordt dat een onderneming waarin wordt belegd zich niet aan bepaalde afspraken houdt of internationale richtlijnen schendt. Doel Doel van deze engagement is om de oorzaak en aard van de schending te achterhalen, om vervolgens doelen te stellen voor deze ondernemingen die gericht zijn op het verbeteren van deze praktijken. Voorbeelden Binnen Rail & OV ligt de nadruk op schendingen van ondernemingen op de principes en richtlijnen van de UN Global Compact, de OESO-richtlijnen en de UN Guiding Principles on Business and Human Rights.
Proactief	Beschrijving In een proactief engagementtraject wordt uitgegaan van verschillende sector-overstijgende thema's die een potentieel (toekomstig) risico voor ondernemingen of negatieve impacts/ongunstige effecten voor de maatschappij en milieu vormen. Per thema wordt beoordeeld voor welke sectoren en ondernemingen het risico het grootst is. Deze thema's worden op jaarbasis geëvalueerd.

Doel

Overkoepelend doel is om ondernemingen aan te zetten tot het verbeteren van hun duurzaamheidsprestaties en lange termijn waardecreatie. Aan ondernemingen wordt gevraagd of zij het betreffende risico, negatieve impacts en ongunstige effecten in kaart hebben gebracht en welke beheersmaatregelen zij reeds hebben ingevoerd. Indien nodig wordt een onderneming gestimuleerd om meer actie te ondernemen om het risico en negatieve impacts te managen. Er worden duidelijke en meetbare doelen opgesteld waar de onderneming aan moet voldoen.

Voorbeelden

Onder proactief engagements vallen onder andere Sustainable Development Goals engagements, Parijs Alignment engagements en thermische kolen engagements.

4.2 Uitvoeringsvormen

Rail & OV voert engagement op drie verschillende manieren uit: zelf engagement voeren, participeren in een collectief engagementtraject of het engagement uitbesteden aan een engagementprovider. Rail & OV maakt van alle drie de uitvoeringsvormen gebruik.

Zelf engagement voeren	<p>Voor de ondernemingen die onderdeel zijn van de intern beheerde portefeuilles voert Rail & OV zelf het engagement. Dit biedt de mogelijkheid om de dialoog aan te gaan met ondernemingen over precies die onderwerpen die binnen het MVB-beleid een belangrijke rol spelen.</p> <p>Daarnaast ontwikkelt Rail & OV engagementstrategieën om specifieke doelen van het MVB-beleid te behalen. Bijvoorbeeld engagement met ondernemingen in de nutsector die onder de uitsluitingsgrens vallen (en dus ook worden uitgesloten) en over een onvoldoende reductiestrategie beschikken. Hieronder vallen ook Parijs Alignment engagements van de interne aandelen en bedrijfsobligaties portefeuilles. Deze type strategieën worden dan ook uitgevoerd door Rail & OV.</p>
Collectieve engagementtrajecten	<p>Collectieve engagementtrajecten zijn het gevolg van een groep beleggers die een gemeenschappelijk doel nastreven. Door de krachten te bundelen kunnen deze beleggers een grotere invloed uitoefenen op een onderneming. We sluiten ons aan bij collectieve engagementtrajecten die passen bij de uitgangspunten van het MVB-beleid. Voorbeelden van collectieve engagementtrajecten waaraan Rail & OV deelneemt of heeft deelgenomen zijn trajecten via Eumedion, PRI, Climate Action 100+ en IMVB.</p>
Engagementprovider	<p>Doordat het niet haalbaar is om alle beoogde engagements zelf uit te voeren heeft Rail & OV een gedeelte van het engagement uitbesteed. Dit heeft als bijkomend voordeel dat deze engagementprovider namens een grote groep aandeelhouders het gesprek aan kan gaan en daarmee een grotere invloed op ondernemingen kan uitvoeren dan Rail & OV individueel zou kunnen en tegelijkertijd meer ondernemingen kan benaderen. Rail & OV geeft bij de provider aan welke onderwerpen de prioriteit hebben binnen het MVB-beleid en waarvan wordt verlangd dat de provider daar specifiek aandacht aan geeft. Op deze manier wordt getracht om de belangrijkste speerpunten van het MVB-beleid te integreren in het engagementtraject die de provider namens Rail & OV voert.</p>

Bij asset classes waar Rail & OV of de engagement provider geen engagement voert, wordt engagement uitgevoerd door asset managers zelf. Dit is het geval voor bijvoorbeeld Emerging Market Debt portefeuille.

4.3 Invulling van engagement bij Rail & OV

Onderstaande tabel geeft aan welke type engagement en uitvoeringsvormen worden toegepast bij de verschillende Rail & OV portefeuilles. Meer informatie over de uitvoering van de onderstaande engagements is beschikbaar in het uitvoeringsdocument engagementbeleid.

	Reactieve engagement	Proactieve engagement	Strategische engagement
Rail & OV		<i>Parijs engagement Thermische kolen</i>	<i>Reguliere engagement</i>
Engagement provider	<i>Internationale standaarden</i>	<i>MVB-thema's SDG's</i>	<i>Reguliere engagement</i>
Asset manager			<i>Reguliere engagement</i>

* Indien een land niet aan UNGC-principes voldoet, wordt het land en staatsondernemingen uitgesloten van Rail & OV beleggingsuniversum.

5 Uitsluiten

Als ondernemingen of landen dingen doen die fundamenteel botsen met de uitgangspunten van het MVB-beleid, dan beleggen we niet in deze ondernemingen. Hiermee willen we voorkomen dat we financieel bijdragen aan praktijken die niet passen bij onze normen en waarden. Daarom sluit Rail & OV dan ook ondernemingen uit die betrokken zijn bij de productie van controversiële wapens, de productie van tabak en de winning van thermische kolen.

Voor alle overige ondernemingen geeft Rail & OV de voorkeur aan engagement boven het uitsluiten van een onderneming. Er zijn echter wel situaties denkbaar waarbij het engagement tot der mate weinig verbetering leidt bij de desbetreffende onderneming, dat er alsnog tot uitsluiten kan worden overgegaan. Daarom hanteert Rail & OV het beleid dat wanneer een onderneming in een engagementtraject, ongeacht de aard van het traject, niet bereid is om in dialoog te gaan en/of onvoldoende gehoor geeft aan ons verzoek tot verandering, er kan worden besloten om deze onderneming uit te sluiten.

Dezelfde beslissing kan voorafgaand aan een engagementtraject worden genomen. Bijvoorbeeld op het moment dat een onderneming in de portefeuille niet voldoet aan onze minimumvereisten. Dit kunnen ondernemingen zijn die de UN Global Compact schenden. Op zo'n moment beoordeelt Rail & OV het potentiële effect van een engagementtraject. Als het in de lijn der verwachting ligt dat de controversie met behulp van engagement kan worden opgelost, wordt een engagementtraject gestart. Als de verwachting is dat het engagement niet effectief zal zijn, dan wordt de onderneming op de uitsluitingenlijst geplaatst.

Rail & OV ziet de mogelijkheden om engagement te voeren met overheden als beperkt. We zien het daarom dan ook als vrijwel onmogelijk om op die middel te sturen op gedragsverandering zoals we dat bij ondernemingen doen. Op het moment dat landen zich schuldig maken aan grote en systematische misstanden worden de staatsobligaties van deze landen dan ook direct uitgesloten. De selectie van landen die hierbij worden uitgesloten is gebaseerd op enerzijds de sanctielijst van de Verenigde Naties en anderzijds ons eigen landenbeleid.

Het Uitsluitingenbeleid en overzicht van actuele uitsluitingen zijn beschikbaar op Rail & OV [website](#).

6 Samenwerking

6.1 Samenwerken met externe partijen

In bepaalde omstandigheden kan het nuttig zijn om samen te werken met andere partijen. Verschillende partijen hebben ervaring, expertise en/of capaciteit op uiteenlopende onderwerpen. Door samen te werken kun je deze middelen op een zo efficiënt mogelijke manier inzetten.

Dit gebeurt enerzijds via collectieve engagementtrajecten, zoals beschreven in paragraaf 4.2 en anderzijds door in gesprek te treden met andere pensioenfondsen, de pensioenfederatie, NGO's, belangenbehartigende verenigingen en experts op het gebied van MVB. Rail & OV hecht veel waarde aan de samenwerking met partijen binnen de sector en besteedt daar dan ook veel aandacht aan.

6.2 In gesprek met de deelnemers

Rail & OV haalt ongeveer elke 3 jaar input op bij zijn deelnemers met behulp van deelnemersonderzoeken. Rail & OV ziet deelnemersonderzoeken als belangrijke instrumenten om de mening van de deelnemer te polsen en mee te kunnen nemen in de vorming van het MVB-beleid.

Naast de deelnemersonderzoeken hebben deelnemers ook altijd de mogelijkheid om vragen te stellen over hun pensioen en over het beleggingsbeleid van het pensioenfonds.

Rail & OV streeft ernaar om de belanghebbenden zo goed mogelijk op de hoogte te houden van de ontwikkelingen van het MVB-beleid en het klimaatbeleid in het bijzonder. Interactieve sessies zijn hiervoor een effectief middel omdat het direct de mogelijkheid geeft om discussies te voeren of vragen te stellen. Daarom worden er elk jaar verschillende interactieve sessies georganiseerd waarbij MVB, en in het bijzonder het klimaat, centraal staan. Interactieve sessie worden onder meer gehouden voor aangesloten werkgevers, de FNV Adviesgroep, de Pensioentafel, onze deelnemers en het verantwoordingsorgaan.

7 Collectieve acties (class actions)

Collectieve acties, of class actions, zijn procedures waarin meerdere partijen samen optrekken om hun recht te halen. Meestal gaat het om massaschade, dat wil zeggen financiële benadeling (bijvoorbeeld koersgerelateerde schade met betrekking tot aandelen, of kartelschade) maar de zaak kan ook een immaterieel doel hebben (bijvoorbeeld milieumaatregelen). Het voeren van Class Actions kan daarmee als middel worden ingezet om druk uit te oefenen op ondernemingen die de normen die Rail & OV nastreeft schenden. Class Actions worden dan ook door Rail & OV gezien als verlengstuk van het engagementbeleid.

Rail & OV ziet procederen als laatste redmiddel. Rail & OV is over het algemeen terughoudend om te procederen namens zijn deelnemers, maar zal niet aarzelen om te procederen indien nodig. De belangrijkste doelstellingen om actief te worden in aandeelhoudersgeschillen zijn verliesherstel, het stimuleren van goede governance, het verbeteren van ondernemingsgedrag en het geven van een sterk signaal aan de markt dat bepaald gedrag niet wordt getolereerd.

Rail & OV realiseert zich dat het in de meeste gevallen niet behoort tot de grootste aandeelhouders van de ondernemingen waarin wordt belegd. Dit beperkt de mogelijkheden om als hoofdaanklager op te treden. Mocht deze situatie zich wel voordoen dan sluit Rail & OV het niet uit om als hoofdaanklager op te treden, maar het beleid is in eerste instantie voornamelijk gericht op de 'opt-out procedures'.

Rail & OV participeert pas na een gedegen onderzoek en risicoanalyse in een opt-in procedure. Het pensioenfonds wil voorkomen dat er procedures worden gemist die relevant zijn, maar wil tegelijkertijd alleen participeren op het moment dat een gedegen en betrouwbare juridische entiteit als aanklager optreedt.

Bijlage 1 ESG Investment Restrictions and Guidelines (the ESG Guidelines)

These are the ESG Guidelines of Pensioenfond Rail & Openbaar Vervoer (“Investor”) that must be complied with.

1. Socially Responsible Investment Principles

- 1.1 The external manager and/or fund manager (the Manager) confirms that it has received and reviewed Investor’s ESG Guidelines and that it will act accordingly.
- 1.2 The Manager acknowledges that the Investor is a signatory of the Principles for Responsible Investment (PRI) and has committed to the Ten Principles of the United Nations’ Global Compact (Global Compact), OECD Guidelines for Multinational Enterprises and OECD Responsible business conduct for institutional investors (together the OECD Guidelines) and the United Nations Guiding Principles on Business and Human Rights (UNGPs).
- 1.3 The Manager confirms that it will comply with the following principles:
  - i. Businesses should support and respect the protection of internationally proclaimed human rights;
  - ii. Make sure that they are not complicit in human rights abuses;
  - iii. Businesses should uphold the freedom of association and the effective recognition of the right to collective bargaining;
  - iv. The elimination of all forms of forced and compulsory labour;
  - v. The effective abolition of child labour; and
  - vi. The elimination of discrimination in respect of employment and occupation.
  - vii. Businesses should support a precautionary approach to environmental challenges;
  - viii. Undertake initiatives to promote greater environmental responsibility; and
  - ix. Encourage the development and diffusion of environmentally friendly technologies.
  - x. Businesses should work against corruption in all its forms, including extortion and bribery.

If, after the investment was made, it becomes clear that the investment does no longer comply with the above ten principles, the Manager shall work on a best effort basis to ensure the investments again fully comply with the ten principles stated above within a reasonable time frame.

For tradable companies, if it is not possible to ensure these companies again fully comply, or if these efforts are unsatisfactory, the Manager shall terminate the investment in the infringing company.

- 1.4 The Manager agrees to use its reasonable best efforts to comply with the following principles:
  - i. Implement ESG in policy and management systems and use long-term value creation as a leading principle;
  - ii. Identify and prioritise the actual and potential adverse impact of activities undertaken in the asset classes, while involving relevant stakeholders in this effort;

- iii. Use and, where necessary and possible, increase leverage to ensure that the adverse impact of activities undertaken in the asset classes is prevented or mitigated;
- iv. Use and, where necessary and possible, increase leverage by imposing time-limited demands in which it encourages investments that cause or contribute to an adverse impact to prevent and/or mitigate that adverse impact and/or to provide access to remediation;
- v. In case of contribution to negative impacts, set up processes to provide access to remediation;
- vi. For investments in tradeable companies, when (temporarily) reducing an investment position in or divesting from such companies that have been prioritised owing to the severity of the adverse impact, also consider the potential adverse impacts on disadvantaged groups;
- vii. Render accountability by monitoring results and by reporting to the Investor applying the following requirements:
  - a) The Manager reports on the progress it has made in implementing its own and the Investor's ESG policy;
  - b) The Manager reports on its ESG risk-identification methodology and on its findings concerning the adverse impact identified in the Portfolio;
  - c) The Manager reports on how it has attempted, on behalf of the participants in the Fund, to prevent and/or mitigate the adverse impact of activities in the Portfolio and/or to encourage the provision of remediation;
  - d) The Manager provides information on the investments that have been prioritised based on the severity of the adverse impact and over which its leverage has not led to sufficient progress within the designated time frame.

1.5 The Manager shall not invest in companies that have a more than 20% stake in subsidiaries and/or joint ventures that are non-compliant with paragraph 1.3 and 1.4 above.

2. Controversial Weapons

2.1 The Investor is not allowed to (directly or indirectly) invest in companies which are involved in the design, production, maintenance, refurbishment and/or sale of and/or research into controversial weapons and/or the greater part of such a weapon and/or essential components of such a weapon. Controversial weapons are weapons that cause disproportionate number of civilian victims compared to its military purpose. Examples of controversial weapons are cluster weapons, anti-personnel mines and biological, chemical and nuclear weapons, weapons with depleted uranium and white phosphor.

3. Tobacco

3.1 The Investor is not allowed to (directly or indirectly) invest in tobacco producers. Tobacco producers are defined as those companies that are active in the manufacturing and/or production of cigarettes, e-cigarettes and/or other tobacco products. Companies that are listed in the Global Industry Classification Standard (GICS) tobacco subsector are excluded from investment.

4. Thermal coal

4.1 The Investor is not allowed to (directly or indirectly) invest in (i) companies that generate more than 10% of revenues from thermal coal mining activities; and (ii) companies whose energy generation mix accounts for more than 50% from thermal coal and that derive more than 5% of their total revenues from thermal coal-related energy generation. Thermal coal is defined as coal used to

generate power, also known as steam or energy coal. This also includes recovered slurries, middlings and other low grade coal products not further classified by type.

5. Monitoring of excluded sectors

- 5.1** The Manager is responsible for monitoring and screening investments for involvement in excluded sectors as specified under 2.1, 3.1 and 4.1. In case involvement in excluded sectors is identified, Investor should be notified within five (5) days.

6. Exclusion List

- 6.1** The Manager shall not, for or on behalf of the Fund invest, directly or indirectly, in any of the companies mentioned on the exclusion list and which may be updated from time to time. Any such update will be sent to the Managers.